

A szegedi utcanevek és névváltoztatások

Dr. Zolnai Béla professzor javaslata: a Tisza Lajos-körút északi részét nevezzék el a hősi halált halt Kormányzó-helyettesről

(A Délmagyarország munkatársa-tól) Meg a múlt év őszén élénk érdeklődést keltettek nemcsak a törvényhatóság körében, de városzerte is azok az utcanévezési indítványok, amelyek a közgyűlés elé kerültek. A törvényhatósági bizottság, mint ismeretes, nem foglalt állásponthoz ezekben az ügyekben, ellenben elhatározta, hogy szűkebb bizottságot alakít annak a bizottságnak hatáskörébe utalja az utcák átnevezésének ügyét. A bizottság ezideig azonban nem alakult meg és így nem is ült össze a különböző utcanévváltoztatási ügyekben egyelőre javaslat se érkezett a közgyűlés elé.

Az elmúlt napokban Szegeden járt dr. Zolnai Béla egyetemi tanár, a kolozsvári egyetem bölcsészeti karának tudós professzora, aki szegedi tanári működésének során mindenkori figyelő szemmel kísérte a város szellemi és kulturális életének megnyilvánulásait. Zolnai professzor Kolozsvárra való távozása után is fenntartotta szegedi kapcsolatait, gyakran látogat Szegedre s figyelemmel kíséri mindazokat az eseményeket, amelyek kulturális vagy historiai vonatkozásukkal kiemelkednek a mindennapos események szürkéségéből. Ilyennek itéli meg dr. Zolnai Béla az utcanévváltoztatások ügyét is, amiről részletesen kifejtette álláspontját a Délmagyarország munkatársa előtt.

— Örömmel értesültem róla — mondotta Zolnai professzor —, hogy vitéz Meskó Zoltán ny. vezérőrnagy orvos indítványára elejtették a Takaréktár-utca névváltoztatásának tervét. Egy városnak nemcsak látható emlékei vannak, hanem szellemi emlékei is. Ilyenek a nevek, amelyek évszázadok óta dacolnak. Amiképpen régi családok ragaszkodnak ősi nevükhöz, úgy a községek is őrzik a neveket, mint a múltat. Csak a múlt ad jogot a jövőnek. Aki eldobja a múltját, az nem érdemelt szebb jövőt.

— Szegednek van még egy pár utcaneve, amely a múltat emlékeztet, vagy speciálisan szegedi miliőre jellemző. Ilyen a Hóbiárt basa-utca, a sugárutak, a Szentharomság-utca a nagy-körutnak az árvíz emlékét nevében őrző egyes szakaszai, a Mavom-utca, a Bánomkert-sor, a Kárász-utca, stb. Sajnos az Iskola-utca, amely Szeged régi iskolavárosi jellegét jelezi és utalt az ott levő régi piarista gimnáziumra, átnevezették gróf Apponyi Albert-utcára. Ha nemzetünk nagy államférfia érne, bizonyára ő maga tiltakozott volna ez ellen. Nem szorul az emléke arra, hogy a szegedi múlt lefordulásával támasszák alá. Lehetett volna találni az ő nevének utcát, amelyhez nem fűződik más múlt. Igen, hogy a Kárász-utca is át akarják keresztelni. Barbárság lenne. Szegednek örök szégyene.

— Bécsben ma is me van a százados Graben, amely egyszerűen árkot jelent, senki sem gondolt rá, hogy átnevezésért a Naschmarkt, a Herrengasse-t. Franciaország már százötven éve nem királyság, de egyik fő utja ma is a Rue Royale.

— A Takaréktár nyelvújításkorabeli szó és mint ilyen százéves múlttal bír. Ma már nem is élő szó, tehát annál inkább meg kell őrizni. A régi szegedi keresztény polgárok takarékoságát, szorgalmát szimbolizálja. Ilyen nevű utca nincs sehol másutt, csak Szegeden. Meg kell tartani. Ha minden utcanevet átnevezetünk, végül csupa személynevet jelentő utcák lesznek.

— A hősi halált halt kormányzó-helyettes dicső emlékének megőrzésére igen alkalmasnak kínálkozik a Tisza Lajos-körút megnevezése. Az északi rész legyen Horthy István-körút, a déli rész maradjon Tisza Lajos-körút.

kitésére igen alkalmasnak kínálkozik a Tisza Lajos-körút megnevezése. Az északi rész legyen Horthy István-körút, a déli rész maradjon Tisza Lajos-körút.

Vitéz nagybányai Horthy Miklósné mond a:

„Most amikor arról van szó, hogy meggyógyítsuk a háboru sebei közül azokat, amelyeket emberi erővel meg lehet gyógyítani, jogunk van kérni, sőt kérnünk kell!”

Január 17—február 7.: Országos gyűjtés a honvédsaládokért.

Francia-magyar néző

Ha megnézzük egy térképet, amely az orbis christianus arcát a középkor delelőjén, 1300 körül ábrázolja: a civilizált római világot három hatalmasságra tagolva látjuk. Európa közepét, az észak-déli tengelyben Germániától Itáliáig a német-római szentbirodalom foglalja el. Balra tőle, Gallia földjén, a legkeresztényibb francia királyság, jobbra a három tenger felé törekvő Hungaria terjeszkedik. Északnyugaton már a világ vége, az ultima Thule sötétlik. Kétfelől a barbár Scythia rémes árnyai és a Pontuson-tuli Kaukázus ismeretlensége Délnyugatról a mörök, mint Európa ellenségei, már visszahanyatlóan. Délkeletről a bizánci császárság még dekadenciájában is fényeskedik, de a törökség már ott terjeszkedik sarkaiban, mint fenyegető rém. Számos mai állam még évszázadokig várhat, amíg nemzeti tudata és politikai szervezete kialakul.

A római Európának ez a szerencsés trializmusa magyarázza azt a szerepet, amelyet Magyarország a középkor politikai és népi gondolatában betöltött. A keresztény magyar királyság, alapításakor (1001) francia papától kapja a koronát. Francia papok jönnek Magyarországra, terjesztik a keresztény kultúrát. Francia telepeselek, Erdélyben, a Szepességben, művelik az irtások földjét és a Duna mentén vonulnak át a Szentföldre igyekvő kereszties lovagok, akik elterjesztik a keleti keresztény királyság hívét a háborus és békés Európa országaiiban. Párisban tanuló magyar diákok és francia főiskolákon tanító magyar teológusok mélyítik el a két ország szellemi közösségének tudatát.

Hungaria a távoli mesés ország, ahonnan a francia királyok feleséget kapnak. A monda magyar királylánytól származtatja Nagy Károlyt és az üldözött magyar királylányt: egyik motivuma lesz az európai mesekincsnek: mintha a bujdosás, amelyben a modern nemzet-pszichológusok a magyar karakter egyik szimbolikus vonását látják, már a középkorban összekapcsolódott volna a magyarsággal. De összekapcsolódott vele a harci készség is, amelynek emlékét a chanson de geste-eknek számtalan helye őrzi és amelyet a hitetlen muzulmánok elleni százados háborúk is átvittek Európa tudatába.

A renaissance hajnalán Magyarország a humanizmus, a könyvnyomtatás és könyvtáralapítás előharcosa Kelet felé. Mátyás király budai könyvtára az egész európai humanizmus büszkesége. A tizenhatodik században alakul ki az a fölfogás Franciaországban, hogy Hungaria a kereszténység védőbástyája. Távoli keresztény ország, amelyből a szla-

vos-körut. Tisza Lajos mentette meg az árvíz nyomorúságából Szegedet, a Horthy-család a forradalmak és a háborúk özánéből. Gyakorlati haszna is lesz ennek a megoldásnak: nem kell keresni a Tisza Lajos-körút északi szálait a Hősök Kapujánál. Igen hosszú amugy is az a Tisza Lajos-körút, különböző részeit között semmi egység nincs. Jellege is változik, ahogyan görbül, folyótól-folyóig: ilyen egyenlő körút sehol sincs — fejezte be dr. Zolnai Béla érdekes nyilatkozatát, amelyet az utcanévezések ügyében összehívandó tanácsadó és szakértő bizottság szíves figyelmébe ajánlunk.

zad nagy költője, Ronsard, szívesen származtatja családjának regényes-lovagi eredetét. A novellairódalom a magyar történelem tragikus eseményeit romantikus fikciót örmel veszi föl és közvetíti tovább Anglia és Spanyolország felé (Bánk bán, Budai basa). A kialakuló klasszikus dráma szintén szívesen keres inspirációkat a magyar történelemben.

Ha egy nép szellemi hatását vizsgáljuk, a történelemnek hatása szinte egy nőre tehető a szellemi produktumainak más hatásaival: a történelem maga is szellemi produktum, a népi és egyéni erőnek eseményekben, intézményekben megnyilvánuló műalkotása. Magyarország Európa tükreben évszázadokig mint a történelem hősi harcosa jelenik meg. De Páris nemcsak a magyar történelmet szemléli, hanem a magyar erudíciót is falai közé fogadja: Dudit András, Jean Sambucus és más, pannoni humanisták, sokat tettek a francia klasszikus kultúra föllendítése érdekében.

A magyar szabadság ügye közelről érdeklí XIV. Lajos országát és a troubles de Hongrie, a magyarországi belháborúk témája élénk visszhangra talál a francia irodalomban. A két ellenség közötti vérző, relativ pallérozatlanságában is ősi, nem erkölcsöket őrző kispár portréját La Fontaine örökítette meg a Paysan du Danube, a dunai paraszt alakjában. Franciaország legjobbjai harcolnak a távoli zavarok színhelyén, ahol a török kiűzése és egy kis országnak, a tündéri Transylvániának sorsa tragikusan egybe van bonyolódva; ahol francia tisztek harcolnak a legendás Rákóczi seregében a francia Bussy-Rabutin császári tábornok ellen... A latin Európa és a cári Oroszország a malcontens magyarokkal érzett és Párisban Nagy Péter cár II. Rákóczi Ferencel, a trónjavesztett erdélyi fejedelemmel tárgyal Európa új felszervezéséről, a népek szabadsága alapján, miközben a versailles udvarban új táncot vezetnek be: a menuet de Transylvanie-t. Néhány évtizeddel később francia kolostorokban a magyar Fejedelemtnek Confessiót. Solilaquíát, Istennel való beszélgetéseit olvassák, másolják, posztumusz munkáit sajtó alá rendezik.

A francia vocabularium ekkor már magyar szavakkal is gazdagodott: a hussard, a coche, a sabre, a hongroyeur, a point de Hongrie, a shako, a dolman, az eau de la reine de Hongrie a magyar katonai szókincs részei és iparoságnak kiválóságai öröklé-

meg a francia életben. Az európai nemzetek közül egyedül a magyar dicsekedhetik azzal, hogy műszavait egész Európában elterjesztette. A francia könnyű lovasságot Rákóczi fővezérének, Bercsényi grófnak fia szervezte meg, elnyerve a maréchal de France méltóságát.

A kozmopolita század Magyarországot az enciklopédistákkal levelező Európába kapcsolja bele. Voltaire, Rousseau magyar látogatókat, franciául verselő auklárásokat fogadnak és a keleti jövevények, magánosságuk szellemi gyümölcseinek prezentálása mellett, nem feledkeznek meg a tokaji borról sem, amit ajándékba hoznak...

A melodramában ismét fölbukkan a kuruc harcok Magyarországa és a magyartárgyú francia drámákat, regényeket egészen napjainkig követeljük. (V. ö. P. Pierécourt, Musset, Jules Claretie, Jules Verne, Robert de Traz, Jean Mistler műveit. A múlt század közepén a francia történetírás — Chassin, Sayous, De Gérando — fordul Magyarországra, amelynek küldöttségét Lamartine 1848-ban a két nép közös szabadsága nevében fogadja. Európa a szabadságharc diadalmában látja Kossuth országát és az 1848 és 1880 közötti időszakot a francia-magyar barátság aranykorának nevezi a szellemi történet. Achille Millien a magyar irodalom mintájára a népköltészet hatásától várja a francia irodalom megújulását. A Párisban élő Liszt Ferenc a magyar léleknek örökre polgárjogot szerez a zenében...

Még egy fontos mozzanatot említsünk meg: a trianoni béke revízióját Franciaországban egész könyvtárza menő irodalom sürgette.

ABEL LOZAIN

Veszedeles kerékpártolvajt fogott el a rendőrség

(A Délmagyarország munkatársától) Vasárnap délelőtt 11 órakor a detektívek tetten érték a marstéri Csákány-vendéglőben Miklós Sándor 32 éves cipészsegédet, amikor lopott kerékpárgumikat kínált eladásra. Előállították a kapitányságon, ahol kiderült, hogy Miklós Sándor személyében veszedeles kerékpártolvaj került ismét rendőrkézre. A többszörösen felfüggetelt fiatalember legutóbb december 5-én szabadult a Csillaghőrtől, ahol ugyancsak kerékpártolvajként kirótt héthónapos fegyházbüntetését ülte le.

Kihallgatása során beismerte, hogy kiszabadulása óta kerékpárok és kerékpáralkatrészek lopásából és ezek értékesítéséből tartotta fenn magát. Bevallotta, hogy a nála talált kerékpárgumit aznap délelőtt a Tábor-utca 5. számú ház bezárt kamrájából lopta. A betörés útján szerzett gumit a Csákány-vendéglőben akarta értékesíteni, amikor tettenérték.

Ezenkívül egész sor más lopást is beismer. Így elmondta, hogy karácsony előtt a Tisza Lajos-körút 48. sz. ház előtt világos nappal, a járókelők szemelátára egy őrizetlenül hagyott női kerékpárról az állandóan magánál hordott szerszámokkal leszerelte a gumikat a kabátja alatt magára tekerte és továbbállt, majd a lopott holmit a Mikszáth Kálmán-utcaiban egy ismeretlennek 30 pengőért eladta. A rendőrség megállapította, hogy a lopás károsultja Modra Gizella fodrásznő, aki a Tisza Lajos-körút 40. számú házban dolgozik.

Egy további lopását karácsony és Újév között a Bárá Jósika-utca 14. számú házban követte el, amelynek felszerése besurrott és ott leszerelte a férfikerékpár gumijait. Ezeket a Mars-téren adta el egy ismeretlen férfinak 40 pengőért. A rendőri nyomozás kiderítette, hogy a lopott gumik tulajdonosa Popity István postaállású.

A veszedeles kerékpártolvaj elleni lopás büntetése miatt indult eljárás és az ügyészség a bűnügy főtárgyalására előterjesztette a vádat.